

BARTOSZ TOMASZEWSKI

Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin — PIB, Krajowe Centrum Roślinnych Zasobów Genowych w Radzikowie, Ogród Botaniczny KCRZG
b.tomaszewski@ihar.edu.pl

Chronione i zagrożone gatunki w kolekcji roślin łąkowo-pastwiskowych w Ogrodzie Botanicznym KCRZG IHAR — PIB w Bydgoszczy*

Protected and endangered species in the meadow-pasture plants collection in the Botanical Garden NCPGR PBAI — NRI in Bydgoszcz

Nieodłącznym elementem krajobrazu rolniczego o dużej różnorodności biologicznej flory są ekstensywnie użytkowane łąki i pastwiska. Niektóre typy występujących w Polsce łąk i pastwisk należą do najbogatszych w gatunki biocenoz Europy. Bardzo często są to biocenozy o bardzo specyficznym składzie, a wiele związanych z nimi roślin nie występuje poza środowiskiem rolniczym. Obecnie w ekosystemach trwałych użytków zielonych (TUZ) zachodzą niekorzystne zmiany powodujące zmniejszenie ich różnorodności biologicznej. Szacuje się, że w Polsce ok. 70 gatunków związanych z tymi ekosystemami znajduje się pod ochroną, a 80 innych umieszczono na czerwonej liście taksonów ginących. W 2015 roku w Ogrodzie Botanicznym Krajowego Centrum Roślinnych Zasobów Genowych rozpoczęto realizowanie zadania „Gromadzenie, charakterystyka, ocena, dokumentacja oraz udostępnianie zasobów genetycznych gatunków roślin łąkowo-pastwiskowych”, w ramach Programu Wieloletniego na lata 2015-2020 pt. „Tworzenie naukowych podstaw postępu biologicznego i ochrona roślinnych zasobów genowych źródłem innowacji i wsparcia zrównoważonego rolnictwa oraz bezpieczeństwa żywnościowego kraju”. Nadrzędnym celem realizowanego tematu jest zabezpieczenie przed utratą zasobów genetycznych gatunków roślin łąkowo – pastwiskowych, szczególnie rzadkich, chronionych i zagrożonych wyginięciem, poprzez ich zbiór oraz utrzymywanie w stanie żywym w warunkach *ex situ*. Kolekcja roślin łąkowo-pastwiskowych obejmuje

* Prace zostały wykonane w ramach programu wieloletniego „Tworzenie naukowych podstaw postępu biologicznego i ochrona roślinnych zasobów genowych źródłem innowacji wsparcia zrównoważonego rolnictwa oraz bezpieczeństwa żywnościowego kraju” koordynowanego przez IHAR-PIB a finansowanego przez MRiRW.

zarówno gatunki gromadzone w kolekcjach polowych, jak i zdeponowane w długotrwałej przechowalni nasiennej KCRZG w Radzikowie, z wyłączeniem gatunków roślin z rodziny motylkowatych (*Fabaceae*), traw (*Poaceae*) i turzyc (*Cyperaceae*). Wśród zgromadzonych obiektów są gatunki chronione i rzadkie, występujące na nielicznych stanowiskach w skali kraju. Niektóre z nich na siedliskach naturalnych charakteryzuje spadek liczby stanowisk lub wyraźny ubytek osobników na stanowiskach. W kolekcji znajdują się również gatunki reprezentujące różne kategorie zagrożenia. Zgromadzone zasoby genetyczne gatunków rzadkich, chronionych i zagrożonych umożliwią zachowanie, odtworzenie i wzbogacanie zdegradowanych ekosystemów o charakterze łąkowo-pastwiskowym.